

Sanitarno inženjerstvo u javnom zdravstvu

Vladimir Mićović, Đana Pahor, Čedomila Milin, Dražen Stojanović

Bit zvanja diplomiranoga sanitarnog inženjera jest očuvanje i unapređivanje zdravlja pojedinca, obitelji i društva te prevencija bolesti, koja se obavlja primjenom mjera za održavanje higijensko-sanitarne i epidemiološke razine u radnoj i životnoj okolini ljudi. U suradnji s drugim zdravstvenim profilima treba uočavati, definirati i sanirati čimbenike okoline koji mogu štetno djelovati na zdravlje pojedinca i širu zajednicu te provoditi opće i ciljano zdravstveno prosvjeđivanje stanovništva poradi unapređivanja zdravlja šire populacije.

Zbog nedefiniranosti ovog zanimanja u zakonskom sustavu Republike Hrvatske osnovana je Hrvatska udruga diplomiranih sanitarnih inženjera (HUDSI). Osnivanje Udruge označilo je početak organizirane aktivnosti rješavanja problema koji su se nagomilavali još od 1992. godine kada su prvi diplomirani sanitarni inženjeri počeli izlaziti sa Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (www.husi.hr).

Naime, radi specifičnosti, ali i širine javnog zdravstva, liječnicima koji su nositelji djelatnosti u zdravstvenoj zaštiti potrebna je šira potpora nego li što je slučaj u kliničkom zdravstvu ili obiteljskoj medicini. Možda je baš najjednostavnije definirati ulogu diplomiranog sanitarnog inženjera usporedbom s patronažnom sestrom obiteljskog liječnika. Liječnici javnozdravstvenih specijalnosti (epidemiologija, socijalna medicina, zdravstvena ekologija, medicina rada i sporta, školska medicina) u svome radu na prevenciji bolesti i unaprijeđenju zdravlja imaju fokus na specifičnom segmentu medicine. Za poboljšanje učinkovitosti rada, a osobito za vezu sa stručnjacima tehničkih struka (diplomirani inženjeri kemije, biotehnologije, prehrane, fizike, biologije) nužno je postojanje stručnjaka razine odgovarajuće razine i širine osposobljenosti.

Diplomirani sanitarni inženjer u svome radu mora predstavljati „produženu ruku“ i „dodatne oči i uši“ liječnika na terenu. Radi naravi obrazovanja ne može zamijeniti liječnika u procesu donošenja javnozdravstvene dijagnoze i određivanja javnozdravstvene „terapije“ (mjera i postupaka za suzbijanje bolesti i unaprijeđenje zdravlja), ali zato može samostalno djelovati u segmentu komunikacije i analize.

Ovakvim konceptom razvija se partnerski odnos komplementarnih zdravstvenih struka u kojem bi sanitarni inženjeri i formalno morali naći svoje mjesto i unutar zdravstvenog sustava. Naravno da individualne razlike određuju svakog stručnjaka i znanstvenika, pa će se jednako tako diferencirati pojedinci i njihov razvoj unutar sanitarne struke.

Uloga javnozdravstvenog menadžmenta jest da održava ovakvu ravnotežu kako bi se stvorio neophodno potreban sinergizam u radu te ne bi poremetila potrebna ravnoteža što bi naravno bilo štetno za društvo u cjelini, a ne samo za odnos i djelovanje javnozdravstvenih liječnika i diplomiranih sanitarnih inženjera.

Hrvatska se prihvaćanjem Nacionalnog akcijskoga plana za zdravlje i okoliš (NEHAP) svrstala u krug zemalja koje su krenule u organiziranu borbu za očuvanje kvalitetnih međuodnosa zdravlja, okoliša i samoodrživog razvitka. Agenda 21 (Rio de Janeiro, 1992.) ističe da se nacionalne razvojne strategije trebaju kretati prema povećanju broja kvalificiranih stručnjaka čiji je nedostatak glavni razlog spora napretka u smanjenju ekoloških rizika. Edukacija kadra koji će se baviti time, a tu zasigurno spadaju i diplomirani sanitarni inženjeri (environmental and health officials), treba biti temeljena na zdravstvenoj ekologiji i javnozdravstvenom interesu.

Sve to pokazuje da su fakultetski obrazovani stručnjaci ovog javnozdravstvenog profila prijeko potrebni Hrvatskoj, to više što se Republika Hrvatska uključuje u Europsku zajednicu naroda te svojom tradicionalnom otvorenosti i usmjerenosti razvoju turističke privrede mora ostati zemlja u kojoj se sprječavaju sve negativnosti koje bi mogle dovesti do narušavanja osjetljive biološke ravnoteže, a time i do ugrožavanja zdravlja odnosno smanjenja kvalitete života njezinih stanovnika.